

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Radó Richárd*

Cím: *Pest-Buda a negyvenes években.*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.

(Hely)

1929. VIII. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

308

308

Hely

Idő

"184"

Személy

Pest-Buda a negyvenes években.

Német világ a tulsó parton. — Hóhegyek az utcákon. — Drágaság és egyebek.

A negyvenes évek boldog, megelégedett fővárosát keresem az akkori lapok hirrovatában, amely tele van kedves naivitással, ártatlan megjegyzésekkel. Ezek a kétségtelenül érdekes és élvezetes olvasmányok a maguk egyszerűségében visszatükröztetik a romantikus Pest-Buda életét. Szinte megható a lakosság összetartása, együttérzése és nemes versengése a hazafiságban. A sovén Pest jár elől jó példával és szinte feszült viszonyban van a budaiakkal, mert azoknál még a német nyelv dominál. Ez a feszültség és a magyar lapoknak Buda németiségét korholó cikkei lassan elérik céljukat. Így Kossuth Pesti Hírlap-ja már elismerő sorokat szentel Budának, helyesebben annak a néhány budai háztulajdonosnak, aki a házszámtáblán eltávolította az N. (Nummer) betűt és helyébe odabiggyesztette a Sz. betűt. Nagy vívmány volt ez, mert a budai svábok konokul ragaszkodtak nyelvükhöz és akkor még sehogysen akartak magyarosodni. Igen érdekesek a két város napi eseményeiről szóló lapközlemények. Azt látjuk azokból, hogy akkor is volt elégedetlenség, különösen a városi közigazgatással szemben, mely anyagi eszközök hiányában nem igen tudott lépést tartani a nyugati városokkal. Örvendetes haladás tapasztalható kulturális téren és különösen a francia import mutatja hatását az irodalomban és a pesti társas életben. Ime mutatóba néhány 1848 január hónapi újsághír, amely az akkori eseményekről számol be:

— Ujévre szomorú esemény történt Budán: egy katona (dobos) este nyolc óra után kedveséhez akarván menni, az ór visszautasítását figyelembe nem vette, s ezáltal agyonlövetett; az ór szigorúan teljesíté kötelességét, 's a szükséges kihallgatás után tüstént szabadon bocsátatott.

— A hó szaporodik az utcákon, 's mondják, már készül a megkereső levél a naphoz, hogy a fölöslegget lassankint elolvasztani méltóztassék. Némelly veszélyes ujitók azt hívék ugyan, hogy a hó összekotrására talán a rabokat is lehetne alkalmazni, de azon felvilágosítást kapák, hogy a rabok ettől könnyen megsoványkodhatnának, 's a többi zsvány bizonyára nem hagyná magát befogatni, látván, hogy a rabok rossz színben vannak 's dolgozásra szorítottak. Hiába, mindennek van oka.

— A hentések azzal mentik magokat, hogy még most sem adhatják olcsóbban a szalonát; mert azon sertések, mellyek e szalonát hátukon viselték, még az 1846-iki drága kukoriczából hízta meg; hogy ezen nyomós ok visszaélésekre ne használtassék. határozatott, miszerint ezentul a piacon levő szalona mindig szakértők által lélekismertesen meg fog vizsgáltatni: hogy valóban az említett évi drága tengeriből készült-e, vagy a tavali olcsóból? A közönség élénk hálával fogadá ezen jótékony intézkedést, melly épen nem egyedül áll a maga nemében, 's azért mindenki nyugott lehet.

— A hosszú farsangra nagy készülétek tételnek, minden teremben cigányzenét is szándékoznak mellesken alkalmazni, 's már legalább négy banda nevezi magát párisinak, ámbár tagjaik nagyobb részének még hegedűje sem volt Párisban; ezentul ország-szerte minden kóbor cigánycsapat párisinak nevezgeti magát, 's még megérjük, hogy valamennyi magyar cigány francziának fogja magát nevezni. Ugyan mi lesz akkor a két magyar hazából

— Dudevant Aurora, a nagyhirű franczia írónő, kiadott szeretőjén, mondottuk néhány nap előtt társaságban. „Ebben semmi különös újdonságot nem látok” — jegyzé meg erre egy szép hölgy. És elhatározá, folytattuk, hogy soha többé szerelmi viszonyba nem lépend. „Az lehetetlen!” — mondá hirtelen az előbbi hölgy, 's mi csodáltuk mély emberismeretét!

Székesfővárosi háziyomda 1926 — 8891

— Pesten most mind a két színházat fütik, 's mind a mellett is csupán az igazgatóknak van melegük, mert a szerződés megújítása mindenütt most van napirenden. Mondják, hogy több művész és művésznő elmenéssel fenyegetőzik, de kár ettől félni, mert nincs még Irsán magyar udvari színház, melly minden magas követeléseket kielégíthetne, mikre a nemzeti színház ereje elégtelen.

— A pesti gőzfürdő drágasága ellen sokan panaszkodnak, 's mondják, hogy részvényes társaság van alakulóban, melly hasonló fürdőt olcsó árszabás mellett fölállítani készül; dologhoz értők hiszik, hogy ha más nem is, de a részvényesek mindenesetre izzadni fognak.

— Óbuda közelében néhány nap előtt „öt” terhes szekér hevert fölfordulva az országuton. Régi tapasztalásból tudjuk, mikép a tulajdonosok vizsgáltására csak azt mondhatjuk, hogy ez nem fog rajtok többé történni, mihelyt a vasut elkészülend, addig pedig iparkodjanak ne kocsival, hanem csupán szellemileg haladni, mert így aztán nem fordulnak föl, hanem legfőlebb csak fölakadnak.

— A zálogházban ismét szokatlanul nagy a tolongás, 's leginkább arany és ezüst tárgyak vannak forgásban, mi azt látszik bizonyítani, hogy inkább a farsang működik, mint valódi szükség, mert ezen utóbbi leküzdésére, leginkább szegényes öltönydarabok szoktak bevándorolni.

Igy bíralták a közállapotokat nyolcvan évvel ezelőtt, amikor még nem ösmerték a tengeralattjárót, autót, mozit, repülőgépet, rádiót, de tudták, hogy mi a drágaság és az emberek tolongtak a zálogházban, akár csak most.

Radó Richárd.